

BIBLICKÉ IMPULZY

II. ročník, I/2024, február 2024

Milí priatelia!

Po mesačnej prestávke si vás všetkých opäť dovoľujeme pozdraviť z Katolíckeho biblického diela v Ružomberku a popriať vám všetko dobré od Pána. Počas vianočných sviatkov a na začiatku nového roka sme mali dosť všelijakých iných impulzov, preto – a aj z dôvodu pastoračných povinností – sme našu obvyklú mesačnú sériu neposunuli k číslu 12, ale teraz sa znova priberáme do práce. Už je za nami biblická nedeľa, resp. Nedeľa Božieho slova, opäť sa v školách rozbiehajú prednášky a plánujeme aj kurzy lektorov. Verím, že každý z nás, čo máme radi Sväté písmo, si často berieme do rúk túto našu radosť a si ju prehlbujeme a neustále kultivujeme svoj život viery.

Tohoročný fašiang bude krátky a veľmi rýchlo sa presunieme do pôstneho obdobia. Treba nám vedieť, že najlepším prostredím pre výklad a poznávanie Božieho slova je liturgia Cirkvi. Je preto dobré intenzívne sledovať dianie v liturgii a každý jej detail zužitkovať na hlbšie porozumenie Božieho slova, a tak si posilniť svoj vzťah k nášmu Majstrovi Ježišovi Kristovi.

Mínuloročná diskusia v Zuberici o tajnom prenášaní náboženskej literatúry cez hranice s Poľskom a následné ohlasy, ako aj publikácie na podobné témy nám dali dôvod k tomu, že obrátíme pozornosť na používanie Svätého písma v časoch totality. Preto v tomto roku máličko upravíme štruktúru našich Biblických impulzov: namiesto rubriky o prístupoch k Písmu budeme uverejňovať rozhovory s niektorými zaujímavými ľuďmi, ktorých sa opýtame, ako vtedy používali Sväté písmo, ako z neho čerpali posilu a povzbudenie a aký z toho mali osov. Verím, že to našich čitateľov zaujme a posluží aj ako inšpirácia.

Správy a zaujímavosti z biblického sveta

Na spomienkovom stretnutí Rady KBD a ďalších členov z príležitosti 30. výročiu založenia KBD sme sformulovali 9-bodovú škálu činností KBD do budúca. V decembrovom čísle Biblických impulzov (BI) sme ju aj zverejnili s prosbou o vaše vyjadrenia k tejto vízii práce KBD. K tomu prišlo niekoľko ohlasov, ktoré spomenieme v záverečnom bode tohto čísla BI. Takže spomenutá perspektíva činností KBD – ak Boh dá – sa bude do budúca uberať podľa línií uvedených v BI 11/2023.

Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta v Košiciach, konkrétne prof. R. Lapko, nám poslal plán prednášok v Katolíckom kruhu v Košiciach (Alžbetina 14). Každú stredu v tohoročnom pôste tam budú zaujímavé prednášky, ktoré si možno vypočúť a dobre zužitkovať pre duchovný rast. Viac možno nájsť na web-stránke biblia.abuke.sk.

Na Orave v Námestove z iniciatívy miestneho pána dekana ICDr. Miloša Pekarčíka sa pripravuje Kurz lektorov I. na sobotu 24. februára 2024. Kurz budú viesť prednášatelia KBD,

záujemci aj z okolitých farností sa môžu hlásiť na farskom úrade v Námestove. Na týchto stránkach vás budeme aj v budúcnosti informovať o pripravovaných podujatiach, o ktorých sa vopred dozvieme.

Z udalostí biblického charakteru vo svete vás chceme informovať o spomienke na 100. výročie založenia Františkánskeho biblického inštitútu v Jeruzaleme. Z dôvodu nepokojov vo Svätej zemi sa spomienka konala v Ríme, na Pápežskej univerzite sv. Antona. Zo Slovenska sa tejto slávnosti zúčastnil Mons. František Trstenský, spišský diecézny biskup, ktorý bol v tých dňoch na audiencii u Svätého Otca a na niektorých vatikánskych úradoch. Priniesol odtiaľ srdečné pozdravy tamojších profesorov pre tých slovenských biblistov, ktorí v Jeruzaleme študovali (J. Majerník, A. Tyrol, Ľ. Fabčín, P. Fedor, aj už zosnulý J.P. Záh OFM /+2010/).

Studium Biblicum Franciscanum (SBF) v Jeruzaleme bolo plánované na Kustódii Svätej zeme už v roku 1901, ale jeho kontinuálna činnosť sa začala až v roku 1924. Vtedy malo toto štúdium stupeň biblického inštitútu a bolo súčasťou tzv. Atenea Antonianum, čo bol predstupeň univerzity. V roku 2001 sa SBF Jeruzalem dostal na úroveň Fakulty archeológie a biblických vied. Ateneum Antonianum v Ríme bolo založené v roku 1887 a v roku 2005 sa toto ateneum stalo Pápežskou univerzitou.

V súčasnosti sa SBF venuje štúdiu exegézy Svätého písma a archeológii Svätej zeme a ďalších biblických krajín. Je tam možné študovať tak, že študent absolvuje predmety, ktoré si vyberie, alebo môže ísť na licenciát, prípadne aj na doktorát zo Svätého písma. V súčasnosti na tejto škole prednáša aj banskobystriický kňaz Blažej Štrba ako hosťujúci profesor zo Slovenska.

Rozhovory o práci s Písmom

V minulom roku sme v jednotlivých číslach BI uverejňovali návody na jednoduché porozumenie biblických textov. V tomto roku by sme sa v tejto rubrike chceli zamerať na návody, ktoré nám poskytnú skúsení kňazi alebo kresťania vo svete, ktorí sa najmä v ťažkých rokoch totality venovali apoštolátu medzi mládežou. Jednou z hlavných súčastí ich práce bolo čítanie Svätého písma, meditácia nad ich textami a aplikácia do života.

Ako prvého sme oslovili Mons. prof. Dr. Jozefa Biel'aka, kňaza Spišskej diecézy, ktorý bol v 70. a 80. rokoch členom tímu na prípravu učebníc náboženstva pre žiakov základných škôl. Položili sme mu niekoľko otázok.

1. Pán profesor, v 70. a 80. rokoch 20. storočia ste sa podieľali na tvorbe učebníc náboženstva pre žiakov základných škôl. Uveďte, prosím, niekoľko stručných informácií o tvorbe týchto učebníc.
2. Ako ste spracovávali biblické texty pri tvorbe učebníc náboženstva pre deti?
3. Aké biblické pomôcky ste používali pri prezentovaní posolstva biblických textov pre vtedajšie okolnosti života detí?
4. Aké ovocie práce s textami Písma ste badali vo svojom duchovnom živote, prípadne pri vzájomných konzultáciách s inými kňazmi, s ktorými ste vtedy spolupracovali?
5. Je o vás známe, že celú vašu skupinu prijal na osobitnej audiencii sv. Ján Pavol II. Opíšte okolnosti a dojmy z tohto stretnutia.

Odpovede:

Ad 1. Pred rokom 1990 bol problém s materiálmi na katechézu. V tej dobe boli skromné možnosti. Z iniciatívy horlivých nadšencov – kňazov, zapálených pre katechézu vznikla v 70-tych až 80-tych rokoch 20. storočia skupina Katechetickej komisie Spišskej diecézy. Miestom pôsobenia nadšencov Katechetickej komisie sa stala Krušetnica, kde v tej dobe pôsobil vsdp. farár Mons. Pavol Janáč. Tam sa každý mesiac na niekoľko dní stretávali členovia komisie a pracovali na tvorbe nového katechizmu. Členmi komisie boli kňazi: Pavol Janáč, Ladislav Hagovský, František Žolondek, Štefan Koma, Štefan Sečka, Jozef Biľak, Alojz Kostelanský, Anton Oparty, Jozef Škantár, Andrej Filipek, Jozef Kasan. Práca na katechizme sa konala „potajomky“, v skrytosti pred sľedičmi a svetskou vrchnosťou.

Ad 2. Hlavné zdroje z ktorých sme čerpali pri tvorbe katechizmu, bolo Sväté Písmo Starého i Nového Zákona, Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu, Dokumenty pápežov Jána XXIII., Pavla VI., Jána Pavla I., a najviac Dokumenty Jána Pavla II.

Uvedomovali sme si, že tvoríme katechizmus pre deti. Preto sme deťom chceli ponúkať pravdy Božieho zjavenia, ako hovorí apoštol Pavol, v podobe mlieka, ktoré by ľahko strávili. Biblické texty sme spracovávali metódou lectio divina. Pri spracúvaní biblických textov sme študovali exegézu zahraničných, českých, poľských, nemeckých aj talianskych autorov, najmä milánskeho arcibiskupa Carlo Maria Martiniho, pretože na Slovensku pred rokom 1990 bola exegéza biblických textov veľmi, veľmi skromná.

Ad 3. Biblické pomôcky vo vtedajšom období boli tiež veľmi skromné. Pri prezentovaní posolstva biblických textov sme používali omaľovanky biblických textov, ktoré vyšli v rokoch Pražskej jari 1968 – 1972 v Matici cyrilometodejskej v Olomouci, v osemdesiatych rokoch boli už k dispozícii aj tajne dabované filmy s biblickou tematikou v podobe videí, čo však nebolo veľmi prospešné, pretože to zvädzalo viac ku konzumizmu než k tvorbe. Pri výklade biblických textov sa viac osvedčili diapozitívy, spájané so živým komentárom katechéty. Osvedčili sa aj priamo žiakmi v triede hrané predstavenia jednotlivých biblických príbehov. To bolo u detí veľmi obľúbené.

Ad 4. Na tvorbe nového Katechizmu Spišská Katechetická komisia pracovala vyše 10 rokov. V tej dobe pri práci s textami Svätého Písma, pri exegéze textov, štúdiu literatúry vyššie spomínaných zahraničných autorov sme sa aj sami duchovne obohacovali, prehlbovali vo viere a vo vytváraní zdravého spoločenstva. Spoločná modlitba lectio divina, tvorba, pravidelné stretávanie sa, to všetko nás duchovne obohacovalo a utvrdzovalo v nadšení a horlivosti za Cirkev. Treba poznamenať aj to, že členovia Komisie viackrát navštívili katechetické centrá a autorov, katechéty v Poľsku, aby zbierali skúsenosti od susedov, kde bola katechéza a exegéza na vyššej úrovni, pretože v Poľsku aj v dobe komunizmu neboli v oblasti katechézy také obmedzenia ako u nás.

Ad 5. V roku 1990, po zmene režimu v našej vlasti, v Spolku sv. Vojtecha vyšlo prvé vydanie Spišského katechizmu, podľa ktorého sa vyučovalo na všetkých základných školách na Slovensku. V auguste 1991 sme putovali do Ríma, kde nás prijal Svätý Otec Ján Pavol II. Stretnutie sa uskutočnilo v pápežskom letnom sídle v Castel Gandolfo. Dodnes vo mne pretrvávajú úžasné dojmy. Slávenie sv. omše so svätým pápežom Jánom Pavlom II. na

Damazovom nádvorí, osobné stretnutie so Svätým Ocom, osobitné požehnanie, spoločná fotografia. Toto všetko v nás zanechalo trvalú stopu. Bolo to aj silné povzbudenie pokračovať naďalej v práci pre dobro Božieho ľudu.

Recenzie kníh s biblickou tematikou

Ako jeden z ohlasov na minuloročnú diskusiu o tajnom prenášaní Svätého písma a náboženskej literatúry z Poľska na Slovensko sa nám dostala do rúk čerstvá publikácia z Ústavu pamäti národa. Kniha má názov *Svedectvá doby I. Tajná cirkev v rokoch 1969 – 1989* a jej autorom je Ján Šimulčík. Kniha vyšla v roku 2023 v ÚPN Bratislava, má 328 strán. Predhovor a úvod do knihy napísal biskup Mons. Jozef Hal'ko a autor Ján Šimulčík. Kniha pozostáva zo šiestich opisov činnosti mládežníckych skupín počas obdobia totality. Ich autormi sú: Karol Dubovan, Peter Gurbal', František Kapusňák, Jozef Horváth, Miriam Magdolenová-Eilfort a Eugen Valovič.

Dôvodom, pre ktorý odporúčame knihu našim čitateľom, je najmä fakt, že hlavným bodom každého stretnutia mladých ľudí bolo čítanie Svätého písma a meditácia nad ním. Každý z publikovaných opisov predstavuje originálny ľudský príbeh a ukazuje húževnatosť mladých ľudí, ktorí sa odvážili poctivo hľadať svoju životnú cestu s Ježišom a jeho Slovom. Kniha tiež ukazuje, akým spôsobom sa Silvester Krčméry a Vladimír Jukl venovali našej mládeži, ako sa pre nich obetovali a formovali ich. Sú to úchvatné príbehy plné svätej túžby po pravde, kráse a láske, ktorú mladí ľudia nachádzali v mládežníckych skupinách a ich dušou bolo evanjelium.

Autori knihy majú v pláne vydať sériu podobných svedectiev v ďalších zväzkoch. V závere knihy sú uvedené aj návody a témy, podľa ktorých možno zostaviť vlastnú výpoveď a poslať do sídla ÚPN v Bratislave.

Kontakty a konzultácie s členmi KBD

Do redakcie BI sme ako echo z prenosu prednášok z 2. decembra 2023 dostali o. i. dva ohlasy, ktoré sme sa rozhodli publikovať.

1. Možno už sa o tom hovorilo, alebo prezentovalo: No nedávno som zistil, že existuje aplikácia na mobil „Lectio divina“, kde je každý deň možné dostať sa k zamysleniam a sú i formou lectio divina spracované evanjeliá na jednotlivé dni. Možno by bolo vhodné i takýmto spôsobom osloviť mladých, prípadne i ostatných ľudí, aby mali možnosť čítať Písmo formou LD i vo svojich domovoch. Je možné to nejako podporiť, alebo propagovať? Či to nerobia naši?

Ďakujem za všetko a mrzí ma, že som sa nemohol stretnutia zúčastniť. Tá metóda, čo sa tam prezentovala, vyzerá zaujímavo.

Metódu s názvom Bibliológ, ktorú na konferencii prezentoval doc. B. Kluska, môžeme v stručnej forme prezentovať pre našich čitateľov. Aplikácia lectio divina, o ktorej píšete, vznikla podľa našich informácií v niektorej farnosti Žilinskej diecézy a je veľmi dobrá. Na KBD máme stručnú brožúrku s jednoduchým opisom postupu a sú tam pridané aj tri príklady ako postupovať. Lectio divina je starobylý osvedčený spôsob práce s Písmom. V minulosti sa pestoval a zdokonaľoval najmä v kláštoroch. Túto metódu možno odporúčať každému.

2. Naš verný člen KBD a čitateľ Biblických impulzov Štefan sa zamýšľa nad tým, že niektorí veriaci čítajú Sväté písmo zo smartfónu, a nepoužívajú knižné vydanie Písma. Autor odporúča používať knižné vydanie a uvádza niekoľko dôvodov:

- *Pri čítaní Písma z mobilu sa vytráca osobný vzťah k Svätému písmu. Mobil po prečítaní Písma nemožno s úctou pobožkať, knihu Písma áno...*
- *Pri rozjímaní je lepšie mať pred sebou knihu Písma, ako mobil.*
- *Ak si chceme niektoré verše podčiarknuť, v knihe to ide, v mobile nie.*
- *Do textu knihy Písma možno robiť poznámky, v mobile to ide ťažko.*
- *Mobilná aplikácia je užitočný nástroj, ale nenahrádza knihu Písma, ku ktorej možno mať osobný vzťah. K mobilu nie, lebo to nie je výhradný zdroj Písma.*

(Skrátené)

V podstate s tým možno súhlasiť. Je pravdou, že mobil alebo počítač nie je výhradný zdroj Písma, ktorému patrí úcta. Ba Písmom, resp. evanjeliárom môže biskup dávať aj požehnanie... Mobil a počítač však umožňuje robiť množstvo ďalších operácií. Je to napr. výborný zdroj pri hľadaní súradníc alebo textov, komentárov, vzácna pomôcka pre štúdium (napr. BibleWorks) a pod. Dobré je používať jedno i druhé a správne rozlišovať účel.

Využívame túto príležitosť na poďakovanie Štefanovi za pekné záložky do Svätého písma, ktoré nám poslal. Sú to naozaj výborné pomôcky, odrážajú lásku k Písmu. Ďakujeme a pozdravujeme celú jeho skupinu, ktorá číta Písmo sväté.

Pripravil: **Mons. Anton Tyrol**